

JEŽIŠOV PRÍCHOD

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ: *Luk 1,1–22; 2,9–12; 2,25–32; 5Moj 18,15; 2Tim 3,16*

ZÁKLADNÝ VERŠ

Lebo u Boha nič nie je nemožné. (Luk 1,37)

Evanjelium podľa Lukáša bolo napísané predovšetkým pre pohanov. Sám Lukáš bol pôvodom pohan (ako nepriamo vyplýva z textu v Kol 4,10–14), podobne ako Teofil, ktorému je evanjelium adresované.

Lukáš nebol len lekár. Spôsob, akým spracoval svoje evanjelium, z neho robí precízneho historika. V úvode evanjelia vymedzuje presné historické obdobie a zasadzuje tak Ježišov život do dejinného kontextu: Herodes bol kráľ v Judsku (Luk 1,5), Augustus vládol Rímskej ríši (Luk 2,1) a kňaz Zachariáš konal práve službu v Jeruzalemskom chráme (Luk 1,5.9). V 3. kapitole Lukáš uvádza šesť konkrétnych dátumov, ktoré súvisia so službou Jána Krstiteľa, Ježišovho predchodcu.

Lukáš teda umiestňuje Ježišov príbeh do konkrétneho časového obdobia. Hovorí o skutočných historických osobách a udalostiach, aby nenechal žiadny priestor pre špekulácie a možnú mytologizáciu Ježišovho života. Čitatelia sa musia v bázni zastaviť a v úžase uvažovať o tom, že Ježiš je skutočný a prostredníctvom neho Boh vstúpil do dejín ako „Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán“ (Luk 2,11).

„VŠETKO OD ZAČIATKU“

Hoci sa už viacerí pokúšali vyrozprávať rad-radom udalosti, ktoré sa u nás stali, ako nám to podali tí, čo boli od začiatku očitými svedkami a služobníkmi slova, predsa som aj ja uznal za dobré dôkladne a sústavne prebádať všetko od začiatku a napísať ti, vznešený Teofil, aby si poznal spoľahlivosť náuky, do ktorej ťa zasvätili. (Luk 1,1–4)

Milý Teofil, v prvej knihe som napísal o všetkom, čo Ježiš robil a učil od začiatku až do dňa, keď bol vzatý do neba. (Sk 1,1.2)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Evanjelium podľa Lukáša a kniha Skutky apoštolov majú rovnakého adresáta – Teofila. Skutky sa začínajú autorovou zmienkou o tom, že už skôr napísal knihu „o všetkom, čo Ježiš robil a učil od začiatku až do dňa, keď bol vzatý do neba“ (Sk 1,1.2). Na základe toho môžeme dospieť k záveru, že obe knihy majú toho istého autora. Ako sme už spomenuli v úvode, oba záznamy môžeme označiť spoločným názvom ako „Pôvod a dejiny kresťanskej cirkvi“. Prvá časť je rozprávaním o živote a diele Ježiša Krista (Evanjelium podľa Lukáša). Druhá časť (Skutky apoštolov) zaznamenáva pôsobenie Svätého Ducha, vďaka ktorému sa šírila správa o Ježišovi Kristovi a formovala sa kresťanská cirkev.

Preštuduj si, akým spôsobom písal Lukáš toto evanjelium (Luk 1,1–4, pozri aj 2Tim 3,16).

Lukáš si bol vedomý, že existovalo viacero písomných záznamov o tom, čo otriaslo Jeruzalemom a o ďalších udalostiach týkajúcich sa Ježiša Krista. Zdrojom pre literárne diela, aké napísal aj Lukáš, sa stali aj „očití svedkovia a služobníci slova“ (Luk 1,2). Je to jasný odkaz na Ježišových učeníkov a jeho ďalších súčasníkov. Sám Lukáš bol v blízkosti týchto svedkov a služobníkov. Veľmi pravdepodobne sa dostal aj k evanjeliám, ktoré napísali Matúš a Marek. Je zrejmé, že Lukáš nebol očitým svedkom Ježišovho života. Napriek tomu sa stal Kristovým spoľahlivým a dôveryhodným nasledovníkom.

Matúš písal svoje evanjelium predovšetkým pre židovských čitateľov. Ježiša predstavil ako Veľkého Učiteľa a Kráľa Židov. Často sa odvoláva na Starú zmluvu a ukazuje, ako sa na Kristovi naplnili proroctvá. Marek písal rímskym čitateľom a Ježiša predstavil ako muža činu. Lukáš, doktor a bývalý pohan, písal gréckym a nežidovským čitateľom o Ježišovi, ktorý je záchrancom celého sveta. Lukáš zdôrazňuje, že má dva ciele: podať dôkladný záznam a ukázať na spoľahlivosť učenia o Kristovi. Istota pravdy, ktorá je v Ježišovi, je jedným z cieľov jeho evanjelia.

APLIKÁCIA ■ Lukáš ako inšpirovaný pisateľ Písma používal materiály z rôznych zdrojov. Napriek tomu prvotná cirkev nespochybnila, že bol pri svojom písaní vedený Duchom a bola si istá spoľahlivosťou jeho záznamu. Čo sa z toho môžeme naučiť o spôsobe, akým Boh viedol a inšpiroval pisateľov Písma?

„A DÁŠ MU MENO JÁN“

Zachariášovi sa zjavil Pánov anjel, ktorý stál po pravej strane kadidlového oltára. Pri pohľade naň sa Zachariáš prelakol a zmocnila sa ho hrôza. Ale anjel mu povedal: Neboj sa, Zachariáš, tvoja prosba bola vypočutá. Tvoja manželka Alžbeta ti porodí syna a dáš mu meno Ján. Budeš sa radovať a plesat', a mnohí sa potešia z jeho narodenia. Ved' bude veľký pred Pánom, nebude piť víno ani opojné nápoje a bude plný Ducha Svätého už v matkinom lone. Mnohých z izraelských synov obráti k Pánovi, ich Bohu. On sám pôjde pred ním v Eliášovom duchu a v jeho sile, aby obrátil srdcia otcov k deťom a neposlušných k múdrosti spravodlivých, a pripravil tak Pánovi dokonalý ľud. (Luk 1,11–17)

Od proroka Malachiáša uplynulo takmer štyristo rokov Božieho mlčania, ktoré poznačilo dejiny Izraela. Správou o narodení Jána Krstiteľa a Ježiša sa táto bariéra mlčania prelomila.

Príbehy o narodení Jána a Ježiša sa v mnohom podobajú. V oboch prípadoch ide o zázrak: v Jánovom prípade bola jeho matka Alžbeta už v pokročilom veku, Ježiš sa mal narodiť panne. Zaslúbenie o narodení dieťaťa v oboch prípadoch priniesol anjel Gabriel. Obe správy boli prijaté s počudovaním, radostne a v podriadení sa Božej vôli. Obe dieťatká rástli a mocneli a svoju úlohu pri tom zohrávalo Božie pôsobenie (Luk 1,80; 2,40).

Poslanie a služba oboch zázračných chlapcov mala byť rozdielna. Ján bol „hlas volajúceho na púšti“ a pripravoval cestu pre Ježišov príchod (Luk 1,16.17; 3,3–6). Ježiš je „Boží Syn“ (1,35) a v jeho živote sa naplnili prococtvá o Mesiášovi (1,31–33).

„Narodenie syna Zachariášovi, ako aj dieťaťa Abrahámovi či Márii, poučča o významnej duchovnej pravde, ktorú sa tak neochotne učíme a na ktorú tak skoro zabúdame. Sami osebe nie sme schopní urobiť čokoľvek dobré. To však, čo nemôžeme sami, môže urobiť Božia moc pri každej poslušnej, veriacej duši. Vierou prišlo dieťa zaslúbenia. Vierou sa začína duchovný život a my sme usposobení konať skutky spravodlivosti.“ (DA 98; TV 57)

Zázračné narodenie Jána a jeho služba mali v Božom konaní voči jeho ľudu významné miesto. Štyristo rokov nebolo v národe počuť hlas proroka. Ján toto mlčanie prelomil a prišiel s konkrétnym posolstvom, ktoré hlásal rázne a s veľkou mocou. Jánovým poslaním bolo obrátiť „srdcia otcov k deťom a neposlušných k múdrosti spravodlivých“ a pripraviť „Pánovi dokonalý ľud“ (Luk 2,17). Mal byť predchodcom Mesiáša, mal pripraviť ľudí na Ježišovo pôsobenie.

- **Prečítaj si text Luk 1,5–22. Zachariáš je označený ako „spravodlivý“ a „bezúhonný“. Napriek tomu pri anjelovom zvestovaní o narodení syna neprekázal dostatok viery, za čo sa mu dostalo napomenutie a trest. Čo sa z toho môžeš naučiť o Božom pohľade na „spravodlivosť“ a „bezúhonnosť“ veriacich?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

„DÁŠ MU MENO JEŽIŠ“

Anjel pokračoval: Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Hľa, počneš, porodíš syna a dáš mu meno Ježiš. On sa bude volať synom Najvyššieho a Pán, Boh, mu dá trón jeho otca Dávida. Bude kraľovať nad Jákobovým domom naveky a jeho kráľovstvu nebude konca. (Luk 1,30–33)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Narodenie Ježiša Krista bolo mimoriadnou udalosťou. Vo večnom Božom kalendári bolo zaznamenané ako „plnosť času“. Práve vtedy „Boh poslal svojho Syna narodeného zo ženy, narodeného pod zákonom, aby vykúpil tých, čo sú pod zákonom, a aby sme dostali synovstvo.“ (Gal 4,4.5) Išlo o naplnenie prvého zaslúbenia, ktoré Boh dal, keď do záhrady Eden vstúpil hriech (1Moj 3,15).

Prečítaj si nasledujúce dvojice veršov. Ako sa v každej z nich naplnilo prorocstvo o Ježišom narodení? Ako to posilňuje tvoju vieru v Božie zaslúbenia?

5Moj 18,15 a Sk 3,22–24

Iz 7,14 a Mat 1,22.23

Mich 5,2 a Luk 2,4–7

Šesť mesiacov po oznámení Zachariášovi, že sa mu narodí syn Ján, prišiel anjel Gabriel k Márii v Nazarete a oznámil jej ešte väčší zázrak: ako panna „počneš, porodíš syna a dáš mu meno Ježiš“ (Luk 1,31).

Ježišovo narodenie z panny sa vymyká prirodzenému poriadku vecí a nie je ho možné vysvetliť na základe prírodných zákonov. Tú istú otázku, akú si kladieme my dnes, položila Mária Gabrielovi: „Ako sa to stane? Veď ja nepoznám muža.“ (Luk 1,34) Anjel jej vysvetlil, že ide o Božie dielo: „Duch Svätý zostúpi na teba a zatôni ťa moc Najvyššieho, a preto aj dieťa bude sväté a bude sa volať Božím Synom.“ (v. 35) Svoju odpoveď zakončil slovami: „Lebo u Boha nič nie je nemožné.“ (v. 37)

Pokorné podriadenie sa, s akým Mária prijala anjelovo poslanstvo, je pozoruhodné: „Som služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.“ (Luk 1,38) Všetky ľudské otázky – akokoľvek samozrejme a logické – by mali nechať priestor pre Božiu odpoveď. Nech ide o stvorenie alebo Ježišovu obeť na kríži, vtelenie alebo vzkriesenie, padanie manny alebo vyliatie Ducha na Turíce – Božie konanie si vyžaduje ľudské prijatie a podriadenie sa.

APLIKÁCIA

- **Sekularizmus veľmi militantne presadzuje, že všetky udalosti a javy musia mať v konečnom dôsledku prirodzené a vedecké zdôvodnenie. Prečo je takýto pohľad príliš zjednodušeným a plytkým vnímaním úžasnej a veľkolepej reality sveta, ktorá je okolo nás?**

BETLEHEMSKÉ JASLE

Vybral sa aj Jozef z galilejského mesta Nazareta do Judska, do Dávidovho mesta Betlehema, lebo pochádzal z domu a rodu Dávida, aby sa zapísal so svojou snúbenicou Máriou, ktorá bola v požehnanom stave. Kým sa tam zdržiavali, nadišiel čas jej pôrodu. A porodila svojho prvorođeného syna. Zavinula ho do plienok a uložila do jasiel, lebo v útulku pre nich nebolo miesta. (Luk 2,4–7)

Záznam o Ježišovom narodení v Betleheme sa začína Lukášovým zasadením celého príbehu do historického kontextu. Jozef a Mária opustili svoj dom v Nazarete, aby išli do mesta svojich predkov, do Betlehema. Dôvodom bol príkaz rímskeho cisára Augusta vykonať súpis obyvateľstva ríše. Lukáš pridáva aj skutočnosť, že v tom čase bol v Sýrii miestodržiteľom Kyrenios. Táto zmienka nám pomáha vidieť detaily Ježišovho vtelenia v dejinných súvislostiach.

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Uvažuj o chudobe Ježiša, ako je vykreslená v Luk 2,7. Porovnaj obraz „plienok“, „jasiel“ (žľab, do ktorého sa sypalo krmivo pre zvieratá) a „nebolo pre nich miesto“ s Pavlovým opisom Ježišovho poníženia v Fil 2,5–8. Na akú cestu sa Ježiš vybral pre našu záchranu?

Príbeh o chudobných podmienkach, ktoré sprevádzali vtelenie Pána nebies, pokračoval jeho prvými návštevníkmi – pastiermi. Neprišli bohatí ani mocní, neprišli kňazi ani učitelia zákona, neprišli vládcovia ani miestodržiteľia. Nikto z nich nepočul posolstvo, ktoré malo byť „radosťou pre všetkých ľudí“ (Luk 2,10). Pánov anjel zvestoval radostnú správu chudobným pastierom, ktorými veľa ľudí pohrdalo. Posolstvo bolo jednoduché a vznešené zároveň: „Narodil sa vám Spasiteľ. V Dávidovom meste. On je váš Pán, on je Mesiáš. Nájdete ho zabaleného v plienkach.“ Najväčší dar Nebies prišiel tak jednoducho, nenápadne – ako to často býva. Tento dar však bol oslavou Boha a ľuďom prinášal pokoj. Presne ako volali nebeské zástupy: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom.“ (Luk 2,14)

Lukášova správa o zjavení sa anjelov (Luk 2,9–12) prináša do kresťanskej teológie tri významné skutočnosti. (1) Správa o Spasiteľovom príchode je dobrou správou o veľkej radosťi pre všetkých ľudí. V Ježišovi sú všetci – Židia aj pohania, chudobní aj bohatí, ženy aj muži – Božím ľudom. (2) Ježiš je jediný Záchranca. Nijaký iný neexistuje. (3) Ježiš Kristus je Pán. Tieto tri témy sa objavujú hneď na začiatku Lukášovho evanjelia a neskôr sa stávajú základom kázania apoštolov, predovšetkým apoštola Pavla.

- **Premýšľaj o tom, čomu ako kresťania veríme: Stvoriteľ všetkého (Ján 1,1–3) nielen prišiel na tento padnutý svet, aby sa stal ľudskou bytosťou, ale žil ťažkým životom, ktorý ho napokon priviedol až na kríž. Ak tomu naozaj veríme, potom by sa to malo odrážať v našich životoch. V čom je tvoj život svedectvom o tom, že veríš Ježišovmu príbehu?**

APLIKÁCIA

SVEDECTVO O JEŽIŠOVI

Teraz, Pane, prepustiš v pokoji svojho služobníka podľa svojho slova, lebo moje oči uvideli tvoju spásu, ktorú si pripravil pred tvárou všetkých národov: svetlo na zjavenie pre pohanov a slávu pre tvoj ľud Izrael. (Luk 2,29–32)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Hoci Lukáš mal pri písaní svojho evanjelia na mysli predovšetkým nežidovských čitateľov, uvedomoval si dôležitosť židovského dedičstva vychádzajúceho zo Zákona, Prorokov a Spisov. Zdôrazňuje, že aj Mária a Jozef sa riadia tým, čo je napísané v Písmach. Najprv Ježiša obrežú na ôsmy deň (Luk 2,21). Neskôr ho prinášajú do chrámu v Jeruzaleme, aby ho „predstavili Pánovi“ (Luk 2,22–24).

Prečítaj si text Luk 2,25–32. Všimni si tri dôležité myšlienky týkajúce sa teológie spasenia, ktoré vo svojej reči spomenie Simeon: (1) spasenie prichádza prostredníctvom Ježiša, (2) spasenie pripravil Boh a (3) spasenie je pre všetkých ľudí – pre všetky národy (pohanov) aj pre Židov. Ako sú tieto tri témy prepojené s posolstvom prvého anjela v Zj 14,6.7?

Simeon svojimi prorockými slovami predpovedal aj dve základné charakteristiky Ježišovej služby.

(1) Kristus „je ustanovený na pád a na povstanie pre mnohých v Izraeli“ (Luk 2,34). Áno, Ježiš priniesol svetlo záchrany všetkým, ale každý musí na jeho ponuku odpovedať sám. Keď prichádzame do jeho blízkosti, nevstupujeme na neutrálnu pôdu – buď ho prijmem, alebo odmietnem – a od našej odpovede závisí naša spása. Kristus chce mať v našom živote výlučné postavenie – buď sa rozhodneme v ňom zotrvať, alebo nie. Tých, ktorí mu svoj život odovzdajú, pozdvihne. Ale tí, ktorí ho odmietnu alebo zaujmú váhavý, nerozhodný postoj, zostanú bez nádeje na záchranu, a zahynú. S vierou v Krista sa nedá kalkulovať.

(2) Simeon prorokoval Márii: „tvoju vlastnú dušu prenikne meč“ (Luk 2,35). Tieto slová nepochybne ukazujú na kríž, pod ktorým Mária stála. Ona aj my všetci ostatní si musíme byť vedomí toho, že bez kríža pre nás nie je žiadna záchrana. Kríž je základ, na ktorom stojí celé naše spasenie.

APLIKÁCIA

- **Spasenie je dar. Nemôžeme urobiť nič pre to, aby sme si ho zaslúžili. Napriek tomu môže veľa ľudí stať veľa to, že sa rozhodnú Krista nasledovať. Čo stálo nasledovanie Krista teba osobne?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Lukáš, pisateľ evanjelia, ktoré je po ňom pomenované, bol lekárom-misionárom. V Písme je nazvaný *milovaným lekárom* (Kol 4,14). Apoštol Pavol sa dopočul, že Lukáš je šikovný lekár. Vyhľadal ho ako človeka, ktorého Pán poveril zvláštnym poslaním, a pozval ho do spolupráce. Určitý čas sprevádzal Pavla na jeho cestách. Potom ho apoštol nechal vo Filipis v Makedónii. Niekoľko rokov tu pracoval ako lekár a učiteľ evanjelia. Slúžil chorým a modlil sa, aby na nich spočinula Božia uzdravujúca moc. Tým pripravoval cestu pre poslanstvo evanjelia. Lukáš bol úspešný lekár. Mal veľa príležitostí rozprávať pohanom o Kristovi. Pracovať tak ako učenici, to je Boží plán.“ (MH 140.141; CZŽH 89.90)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Ako rozumiete inšpirácii Písma (2Tim 3,16; 2Pe 1,21)? Ako sa to zlučuje s Lukášovým spôsobom písania, keď najprv dôkladne preskúmal všetky svedectvá, ku ktorým sa dostal – ústnym aj písomným?
2. Narodenie z panny je Božím nástrojom, ktorý ukazuje na jeho tajomnosť a majestát. Úplne sa vymyká nášmu pochopeniu. Otázkou je, prečo by nám to malo prekážať. Veľmi veľa vecí a javov okolo nás je rovnako nepochopiteľných. Ak Boh existuje a ak mal moc stvoriť vesmír a má moc udržiavať ho, prečo by niečo také, ako narodenie z panny, malo byť mimo jeho schopností? Len tí, ktorí sa úzkostlivo pridržiavajú prírodných zákonov (v takej podobe, ako ich poznáme dnes), budú apriori odmietať myšlienku narodenia z panny. Ale tí, ktorých pohľad na svet zahŕňa aj nadprirodzeno, nemajú nijaký dôvod narodenie z panny odmietnuť. Nad všetkým dominuje myšlienka, ktorú anjel povedal Márii: „U Boha nič nie je nemožné.“ (Luk 1,37)
3. Jeden reportér povedal, že ak by mal tú možnosť, určite by chcel urobiť rozhovor s Ježišom. Položil by mu vraj len jednu otázku: „Naozaj ste sa narodili z panny?“ Prečo je táto otázka – a odpoveď na ňu – také dôležitá?